

herinde. Det påvirker folk direkte, hvad vi sidder og vedtager. Vi bruger time efter time efter time på at sidde og forberede os og sætte os ind i arbejdet med skattelovgivning, og så får vi et svar fra ministeren eller fra folk fra de forskellige regeringspartier og det automatiske støtteparti, Dansk Folkeparti, som er sådan goddagmand-økseskaft i forhold til de ting, som vi har siddet og omhyggeligt prøvet at sætte os ind i. Så er det, vi ikke helt kan forstå, hvorfor ministeren lige pludselig siger, at det er vand på hans mølle, når ministeren ikke tidligere har villet lytte til det.

Det, vi spørger om igen, er: Hvem er det, der skal være klogere end de folk, som til daglig sidder og skal arbejde med de her sager administrativt og direkte, altså revisorer, advokater og skattemyndigheder? Hvorfor er det ikke deres rolle, man styrker?

Skatteministeren (Svend Erik Hovmand):

Jeg synes nu, at spørgsmålene begynder at gentage sig, men så vil jeg gerne svare på en anden måde.

Lad mig give et eksempel: Under den socialdemokratiske regering blev der gennemført et forslag om, at man ikke længere skulle lave kørebøger for biler med gule plader. Den regel skulle afskaffes. Til gengæld indførte man en ny regel, som sagde, at man dog skulle kunne dokumentere, at man ikke havde brugt disse biler med gule plader til privatkørsel. Hvordan kunne man dokumentere det? Ja, det kunne man kun ved igen at starte med at lave disse kørebøger. Der sidder så folk i alle virksomheder fra morgen til aften og skal administrere, hvor meget har man kørt, og hvor har man kørt, osv. Det er et kæmpe bureaukrati, og det har givet anledning til masser af sager.

Kl. 15.35

Nu har vi forenklet det system, fjernet de der bøger. Til gengæld laver vi en effektiv styring og kontrol af det, og dermed har vi altså fået et helt andet og enklere system at køre med. Vi har ændret reglerne for befodringsfradrag. Da de blev enklere, så sank det i sagsbunken.

Jeg synes, det er gode eksempler, som viser, at vi kan i fællesskab gøre en indsats her i Folketinget for at lave det enklere, også så det får betydning for det praktiske liv. Det er det, vi skal gøre.

Jeg siger tak for den hånd, som er rakt frem i dag, og jeg siger også tak for den henvendelse, som de to foreninger er kommet med. Det understreger bare, at behovet for samarbejde om

forenkling virkelig er til stede, og det vil vi selvfølgelig udnytte.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 18:

Forslag til arkivlov.

Af kulturministeren (Brian Mikkelsen).

(FremSAT 2/10 2002).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Kim Andersen (V):

Med forslaget om den nye arkivlov, lovforslag nr. L 18, lægges der op til en liberalisering og en modernisering af den nuværende arkivlov. En liberalisering forstået på den måde, at den nye lov lægger op til en større åbenhed samt kortere tidsfrister, sådan at journalister og forskere og andre med interesse får bedre adgang til de offentlige arkiver.

Lovforslag nr. L 18 er en genfremsættelse af det tidligere lovforslag nr. L 200, som vi havde til førstebehandling her i salen i foråret.

De offentlige arkivers opgave er i udgangspunktet at sikre opbevaring af arkivalier. Arkivalier, der har til formål at tjene til dokumentation af forhold, der har afgørende betydning i forbindelse med administrationen, retsligt eller i historisk sammenhæng, og som har karakter af at understøtte forskning og almene kulturelle formål.

Med hensyn til adgangen til disse offentlige arkiver mener jeg, at lovforslaget skaber større åbenhed. Det er positivt. Et vigtigt tiltag i retning af mere åbenhed er nedsættelsen af de nuværende gældende frister for, hvornår arkivalierne er tilgængelige.

Desuden er den nye arkivlov udarbejdet sådan, at den tager hensyn til it-udviklingen. Mange dokumenter eksisterer ikke længere i papirform, men kun i elektroniske udgaver, og derfor er det vigtigt at have nogle retningslinjer for, hvordan disse dokumenter opbevares og lagres, og det er der naturligvis også taget højde for i dette forslag.

Ændringerne i forhold til den nuværende arkivlov er udarbejdet på baggrund af et forudgående udvalgsarbejde, hvor eksperter i form af repræsentanter for pressen, forskningsverdenen og forvaltninger har deltaget. Alle har haft mulighed for at belyse deres synspunkter og komme med ændringsforslag i forbindelse med udformningen af forslaget til den nye arkivlov. På den baggrund er arbejdet med den nye arkivlov skredet frem, og der er taget hensyn til mange synspunkter og forskellige interessegruppers væsentligste interesser.

Det væsentligste, jeg vil fremhæve, er, at tilgængelighedsfristerne ændres på en række områder. Det foreslås, at den almindelige tilgængelighedsfrist ændres fra de nuværende 30 år til 20 år, og dette forslag er stillet på baggrund af den vurdering, at 20 år må være tilstrækkeligt til at yde den fornødne beskyttelse af den politisk/-administrative proces. Samtidig skal det bemærkes, at muligheden for at fastsætte længere frister på op til 60 år i særlige tilfælde opretholdes.

I de særlige forhold, hvor det drejer sig om oplysning om enkeltpersoners private forhold, foreslås tilgængelighedsfristen nedsat fra 80 år til 75 år. Det er på baggrund af den betragtning, at oplysningerne som hovedregel ikke vil være tilgængelige i den pågældendes levetid. I de tilfælde, hvor der ikke kan begrundes en opretholdelse af 75-års-tilgængelighedsfristen, er fristen nedsat til 50 år. Det vil efter nogles mening ikke være en tilstrækkelig nedsættelse af fristelsen, men her er det så vigtigt at gøre sig klart, at der også skal tages hensyn til privatlivets fred.

Kl. 15.40

Der er endvidere i lovforslaget tale om en udvidelse af den nuværende lovs anvendelsesområde, sådan at vi også inddrager offentligt ejede selskabers arkivalier under lovgrundlaget. Der er tale om, at vi tilstræber at lave en parallelitet mellem statslige og kommunale arkivalier, og det er også fornuftigt. Der skal være størst mulig åbenhed og ensartede regler, uanset hvor arkivalierne kommer fra.

Der har været diskussion om oprettelsen af særlige ankenævn til prøvelse af afslag om ansøgninger om dispensation. Det er stadig væk vores holdning, at der ikke er et reelt behov for sådan en klageinstans. Af 2.500 ansøgninger om dispensation har kun 86 fået afslag på indsigt i sager, der ikke var forældede. Af de 86 blev kun 57 afvist med henvisning til private forhold som årsag. Det er altså så marginal en andel, at vi ikke mener, der er behov for en klageinstans.

I forbindelse med udarbejdelsen af arkivloven har det hele tiden været klart, at der har været to hovedhensyn at tage, nemlig at sikre den størst mulige åbenhed og tilgængelighed i forhold til arkiverne i den offentlige sektor og fra den offentlige sektor, samtidig med at det er vigtigt, at vi værner om privatlivets fred og om særlig følsomme oplysninger i forhold til den enkelte borger, men også i forhold til særlig følsomme oplysninger for samfundet og nogle af samfundets institutioner.

I Venstre mener vi, at de hensyn er tilgodeset med det forslag, der her ligger, og vi giver forslaget vores fulde opbakning.

Der er naturligvis altid tale om en balancegang, hvor man på den ene side skal sikre åbenhed og på den anden side sikre den enkelte borgers integritet, men det er vores opfattelse, som under førstebehandlingen i foråret, at det på udmærket vis er opnået med det forslag, der her ligger til behandling, og vi tilsiger det vores støtte og positive udvalgsbehandling.

Poul Qvist Jørgensen (S):

Jeg må indledningsvis udtrykke Socialdemokraternes tilfredshed med, at vi oven på den unægtelig hastige lovbehandling i foråret igen får lejlighed til at markere vores synspunkter i forhold til arkivloven.

Jeg skal så også orientere om, at de betæneligheder, vi gav udtryk for i forhold til lovforslaget, dem har vi fortsat, og de relativt få svar, Kulturudvalget nåede at få inden for fristerne, er ikke tilstrækkelige til, at vi bare nu kan give grønt lys.

Dog vil jeg gerne indskyde, at de drøftelser og de afgørelser, måske skulle jeg sige omgørelser, vi har set vedrørende Statens Arkivers placering og indretning sammen med den i øvrigt udmærkede høring, vi havde i går om samme emne, er medvirkende til at understrege, at arkivernes ordning og arkivloven er to sider af samme sag. Så på den baggrund hilser vi det velkommen, at vi igen skal tage fat på arkivlovforslaget.

Vi er fortsat af den opfattelse, at det er ønskværdigt med endnu kortere frister for tilgængelighed end de foreslåede, men vi har egentlig megen forståelse for, at der er praktiske forhold og menneskelige hensyn, jeg tror, hr. Kim Andersen kaldte det privatlivets fred, der bør tages og vægtes højere end almindelig, meget lav tilgængelighedsgrænse.

Derimod synes vi ikke, vi i de før omtalte svar oplever nogen bevægelse hos ministeren, og derfor nødes jeg til ved denne genoptagelse af lovforslaget at gentage, at vi fortsat finder, at der er alt for mange gummiparagraffer i lovforslaget.

Der lægges op til en betydelig centralisering af magten hos ministeren. Det er således alene ministeren, der – i hvert fald formelt – skal vurdere, om arkivalier kan få forlænget tidsfristen ud over de 20 år.

Trods mange og kvalificerede indvendinger i betænkning nr. 104 og i høringssvarene er det fortsat ikke lykkedes at få forslag om etablering af en eller anden form for ankeinstans og få det indarbejdet i lovforslaget. Jeg kan jo så notere mig, at heller ikke Venstre har flyttet sig på det spørgsmål. Vi finder det altså særdeles betænkeligt, at ministeren udnævner sig selv til enesmagdsdommer i disse få sager, og jeg skal meddele ministeren, at vi her har fat i et område, hvor vi fra Socialdemokraternes side vil være fast besluttet på at kræve en imødekommelse, for at vi kan stemme for den endelige vedtagelse.

Vi synes, det er dybt betænkeligt, at man undlader at åbne mulighed for en anke eller en prøvelse af diskutabile afgørelser, også uanset at vi selvfølgelig ikke benægter de tal, som hr. Kim Andersen har offentliggjort, og som antyder, at det ikke er noget særlig stort problem. Det er et stort problem i det enkelte tilfælde, og det er det, vi gerne vil have slået fast.

Kl. 15.45

Vi finder også, at det fortsat ser ud, som om det offentlige som bruger – kommuner og amter osv. – får nogle ekstraudgifter i kraft af skærpede arkivbestemmelser. Vi har haft og har en forventning om, at ministeren skaffer disse myndigheder en kompensation for merudgiften. Med den nye ikrafttrædelsesdato kan ministeren vel nå det i forbindelse med næste års kommunerunder.

Det er fristende i denne forbindelse at spørge: Hvor blev de 5 mio. kr. af, der var afsat til screening? Kan vi regne med den screening, der er nødvendig?

I det udvalgsarbejde, vi skal have, bliver vi nødt til at bearbejde og forholde os til, at ministeren lægger op til, at centrale myndigheder åbenbart efter egen vurdering og afgørelse kan beslutte sig for ikke at aflevere tingene, deres arkivalier, før der er gået op mod 30 år. Som det blev sagt allerede ved førstebehandlingen i for-

året: Hvad er så det hele egentlig værd? Er vi ved at lave en lov, som myndighederne selv kan tolke og forvalte? Det må vi have nogle bedre, nogle gode og entydige svar på, eventuelt som ministerens eget forslag til ændring af sit eget lovforslag.

Det bringer mig frem til at spørge kulturministeren: Hvorledes forestiller ministeren sig den videre procedure? Vil ministeren stille et antal ændringsforslag og i givet fald hvornår i processen? Ville hele lovforslagets behandling ikke få en betydeligt nemmere gang her i Folketinget, såfremt ministeren allerede nu og på baggrund af det udvalgsarbejde, der allerede har været, fremkom med oplysninger om dette?

Samlende om genfremsættelsen af forslaget vil jeg sige, at det fortsat ser ud til, at ministeren vil indsætte sig selv i stedet for de smagsdommere, der gerne ses afskaffet af regeringen. Ligeledes skal jeg om lovforslaget i sin helhed gentage, hvad jeg sagde ved første behandling i foråret – og jeg citerer mig selv: »Jeg vil give tilsagn om, at vi med henblik på at skaffe forbedringer på de indlysende svage punkter i lovforslaget aktivt vil medvirke i udvalgsarbejdet.«

Louise Frevert (DF):

Dette forslag er en genfremsættelse af forslag til arkivlov fremsat den 17. april 2002.

Da lovforslaget blev fremsat, tilkendegav Dansk Folkeparti sin positivisme over for forslaget, og vi mener, at de små knaster, der har måttet være, er ryddet af vejen. Vi synes stadig væk, det er fornuftigt, at den almindelige tilgængelighedsfrist bliver nedsat fra 30 år til 20 år, og at personiltgængelighedsfristen bliver nedsat fra 80 år til 75 år.

Der er dog i den mellemliggende periode opstået lidt tvivl i mit sind omkring arkivering af arkivalier fra private interessenter. Jeg har erfaret, at man i de lokalhistoriske arkiver ikke indsamler private arkivalier, og jeg føler også en usikkerhed over for, i hvor stor udstrækning man i fremtiden har påtænkt sig at indsamle private arkivalier.

Jeg anser det for at være af stor vigtighed i et fremtidigt samfund, hvor tingene bliver mindre kommunalt, amtsligt eller statsstyrede, at man også tilgodeser arkivering fra private firmaer etc., så samfundet kan blive skildret mest alsidigt. Jeg vil gerne bede ministeren under udvalgsarbejdet om at redegøre for og give en status for dette område, da jeg mener, der er nogle

mangler på grund af besparelser på lokalarkivområdet.

Jeg skal ikke undlade at gøre opmærksom på, at Dansk Folkeparti har stillet spørgsmål til ministeren om problemet og venter på svar, som vil indgå i udvalgsbehandlingen.

Uagtet at det ikke skal være en hemmelighed, at Dansk Folkeparti ikke er begejstret for en eventuel samlet løsning af Rigsarkivet, så skal der dog være en rimelig arkivlov, hvor vi har pligt til at varetage vores kulturarv bedst muligt.

Carina Christensen (KF):

De offentlige arkiver har to hovedformål. Det ene er at bevare historisk værdifulde arkivalier, det andet formål er at stille disse arkivalier til rådighed for borgere og myndigheder som dokumentation eller til alment kulturelle eller forskningsmæssige formål. Arkivloven udgør således både en del af kulturbevaringslovgivningen og en del af forvaltnings- eller offentlighedslovgivningen.

Kl. 15.50

Regeringen har i dette lovforslag til en revision af arkivloven søgt at sikre en god balance mellem dels at tilvejebringe den størst mulige dokumentation, der vurderes at være af betydning for den fremtidige benyttelse, dels at tilvejebringe den størst mulige åbenhed i adgangen til at benytte arkivalier uden dermed at lække oplysninger, der for en kortere eller længere periode kræver fortrolighed.

En af måderne til at opnå større åbenhed er at sætte fristerne for, hvornår arkivalierne er tilgængelige, ned. Det foreslås derfor også, at den almindelige tilgængelighedsfrist på nu 30 år sættes ned til 20 år. Fra konservativ side kan vi tilslutte os denne nedsættelse af tilgængelighedsfristen. Med en frist på 20 år opnås der langt større åbenhed, samtidig med at den politisk-administrative proces stadig er tilstrækkelig beskyttet.

Med en ny frist på 20 år må det forventes, at man vil opleve en øget anvendelse af fristforlængelser. Dette vil klart gå imod målet om større åbenhed, og vi hilser det derfor velkommen, at der med forslaget fastsættes en hovedregel om en overgrænse på 60 år for fristforlængelser.

Flere af de parter, der har afgivet høringssvar, har påpeget, at fristen for aflevering af statslige arkivalier bør følge tilgængelighedsfristen og således også nedsættes fra 30 år til 20 år. Fra konservativ side mener vi imidlertid ikke, at der er brug for, at dette skrives ind i loven. Det gælder

allerede, at statens arkivalier skal være afleveret, *inden* de er 30 år, ikke *når* de er 30 år gamle. Desuden vil arkivalierne være tilgængelige for offentligheden, når de er 20 år gamle, også selv om de ikke er afleveret til et arkiv.

En anden væsentlig del af forslaget handler om, at den særlige tilgængelighedsfrist på 80 år for arkivenheder, der indeholder oplysninger om enkeltpersoners private forhold, sættes ned til 75 år. I Det Konservative Folkeparti er vi enige i Kulturministeriets vurdering, nemlig at de nødvendige beskyttelseshensyn fortsat vil kunne varetages ved nedsættelse af fristen til 75 år. Oplysninger om den enkelte borgers private forhold vil som hovedregel ikke være frit tilgængelige for andre inden for den pågældendes levetid, samtidig med at der kan skabes den størst mulige åbenhed.

Hvad angår de områder, hvor der ikke er hensyn, der kan begrunde opretholdelsen af en 80-års-tilgængelighedsfrist, er vi enige i, at de ville kunne varetages forsvarligt med en frist på 50 år. Arbejdsgruppen har drøftet, hvorvidt der bør oprettes en særlig myndighed, der kan efterprøve og omgøre afgørelser til tilgængeligheds-sager, som går ansoeren imod. Det var Socialdemokraternes ordfører også inde på.

I Det Konservative Folkeparti mener vi ikke, at der er brug for et særligt ankenævn, da intet tyder på, at borgernes retssikkerhed ikke varetages tilfredsstillende med de nugældende ankemuligheder.

Som noget nyt foreslås det, at lovens anvendelsesområde udvides til også at omfatte offentligt ejede selskabers arkivalier efter en konkret vurdering af, om de har en historisk værdi eller tjener til dokumentation af forhold af væsentlig betydning. Fra konservativ side hilser vi dette tiltag velkommen. Der knytter sig nemlig en betydelig samfundsmæssig bevaringsinteresse til en række offentligt ejede selskabers arkivalier.

Endelig finder vi det også fornuftigt og hensigtsmæssigt, at man i lovforslaget stræber efter at opnå størst mulig sammenhæng og lighed mellem de regler, der gælder for statens arkivalier, og de, der gælder for kommunale arkivalier. Formålet er at sikre den størst mulige åbenhed til offentlige arkivalier, uanset om de kommer fra den kommunale eller fra den statslige forvaltning.

Alt i alt mener vi, ligesom da lovforslaget blev fremsat sidst, at regeringen her har fundet en god balance mellem på den ene side behovet for beskyttelse af fortrolige oplysninger af hen-

syn til borgerne og på den anden side behovet for større åbenhed.

Det Konservative Folkeparti kan støtte forslaget.

Ole Sohn (SF):

Nu kommer jeg jo fra Jylland, og derovre vil vi sige, at det her da er et bette nøk i den rigtige retning. Og jyder er også nøjsomme, så derfor kan vi godt se nogle positive elementer i det, men jeg vil sige, at det er et bette nøk.

Det er selvfølgelig glædeligt, at regeringen har fremlagt et lovforslag, som nedsætter tilgængelighedsfristerne, altså både 30 år til 20 år og 80 år til 75 år osv., men hvis vi prøver at gå lidt ind i substansen, så er det spørgsmålet, hvor meget realværdi det har. For når vi nu nedsætter tilgængelighedsfristen fra 30 år til 20 år, men samtidig opretholder en bestemmelse i loven, som siger, at myndighederne skal tilstræbe at aflevere arkivalierne inden for 30 år, så er det sådan set myndighederne selv, der bestemmer, hvorvidt de er til sinds at overholde 20-årsreglen. Derfor mener jeg, der bør være en parallelitet, at myndighederne selvfølgelig også skal aflevere arkivalierne så betids, at de kan være tilgængelige efter 20 år.

Kl. 15.55

Jeg er også enig i den kritik, der er rejst af andre, at selv om der er meget få sager, hvor der bliver gjort indsigelse eller bliver klaget, så mener jeg, at det også af hensyn til integriteten og ministerens integritet vil være mest fornuftigt, at der bliver etableret et egentligt klagesystem. Det får forhåbentlig ikke meget at lave, men jeg mener, det er rimeligt, at der er en klageinstans, som kan tage sig af den slags sager.

Jeg vil også godt sige omkring fristnedsættelsen fra de 80 år til de 75 år, at det selvfølgelig også her er et lille skridt i den rigtige retning. Men jeg mener faktisk, at man kan sætte den væsentlig længere ned, uden at man kommer i konflikt med det, som er regeringens modargument, netop at der kan være enkeltpersoners private forhold, som man også skal tage hensyn til. Det respekterer jeg fuldt ud.

Men man kunne jo lade sig inspirere af USA og efterhånden også i nyere tid den nye russiske arkivregel, som også er mere liberal. De er begyndt at sige, at man godt kan sætte tilgængelighedsfristen længere ned, når der er tale om enkeltpersoner, og så kan man i givet fald gøre det, at man eventuelt maskerer eller overstreger eller forhåndsscreener de dele af akterne, som ikke

bør være tilgængelige, sådan at det ikke er hele sager. Man kan sige, at hvis det drejer sig om en enkelt sætning eller et enkelt afsnit, så gør man ikke hele sagen utilgængelig, men maskerer de enkeltdele, som man bør respektere.

Det er nogle af de erfaringer, man bl.a. kan høste fra USA, og det synes jeg også vi skal tage med ind i overvejelserne i udvalgsarbejdet, fordi jeg mener, det er utrolig vigtigt, at vi sikrer så maksimal en åbenhed og så meget gennemsigthed som overhovedet muligt i de politiske og samfundsmæssige beslutningsprocesser.

Så vil jeg godt afslutningsvis sige, at det, vi skal have for øje, når vi laver en arkivlov, selvfølgelig hele tiden er det med, at hvis statsmagtens repræsentanter forholder borgerne en væsentlig viden, herunder også om den nære fortid, ja, så er det jo ensbetydende med en forøgelse af statens magt på bekostning af borgernes magt og interesser.

Omvendt: Gøres det besværligt for borgerne at kigge landets beslutningstagere og embedsmænd i kortene, ja, så mindskes mulighederne for, at borgerne kan deltage i en kritisk og en informativ offentlig debat og dermed udvikle de demokratiske processer. Og det mener jeg er alt-afgørende. Derfor gælder det om at få tilgængelighedsfristerne så korte som muligt, sådan at vi kan diskutere også vores nære fortid så åbent og demokratisk som muligt.

Derfor vil jeg sige det på den måde, at set i dette lys er det foreliggende forslag til ny arkivlov alene et beskedent fremskridt i retning af øget åbenhed, eller sagt på anden måde: Det er lidt uliberal. Så det kunne godt have indeholdt lidt mere liberal tankegang.

Men med de bemærkninger vil jeg sige, at vi selvfølgelig tager positivt imod udspillet, og så håber vi, at vi kan være hjælpsomme over for regeringen med også at få nogle af de mere liberale tankegange til at slå igennem i lovforslaget, sådan at vi får de kortere tilgængelighedsfrister, og at vi også får et klagesystem og får det indrettet sådan, at vi får en arkivlov, som også svarer til mange af de omkringliggende landes, som vi gerne vil sammenligne os med.

Naser Khader (RV):

Da lovforslaget er en genfremsættelse fra i foråret, vil jeg blot gentage de synspunkter, jeg fremhævede ved den lejlighed.

Det Radikale Venstre er meget enig i de intentioner, som ligger til grund for den revision af arkivloven, vi behandler i dag. Vi hæfter os posi-

tivt ved de hensigter om liberalisering, åbenhed og gennemsigtighed, der er lagt op til. Og vi hæfter os ved de reelle tiltag, som regeringen er kommet med i denne sammenhæng: at tilgængelighedskriteriet er sat ned til 20 år; at 80-årstilgængelighedsfristen er nedsat til 75 år; at der indføres tidsfrister for behandling af ansøgninger; at der indføres parallelle regler for de kommunale og statslige arkivalier.

Ethvert skridt i retning af større gennemsigtighed er positivt ud fra et samtidighedshistorisk perspektiv. Men det bekymrer os, at kulturministeren har valgt at læne sig mere op ad forvaltningens end af brugernes behov og krav i forbindelse med arkivloven, og at man på en række punkter indfører bestemmelser, der potentielt modvirker den liberalisering, man ellers lægger op til. Her tænker jeg bl.a. på, at tilgængeligheds- og afleveringsfristen ikke er synkroniseret, så man kan frygte et efterslæb. Og jeg tænker på de upræcise undtagelsesbestemmelser, der potentielt kan medføre, at nedsættelsen af tilgængelighedskriteriet ikke bliver reel.

KL. 16.00

Desuden undrer det os, at ministeren den 19. april udtaler til Politiken, at døren til arkiver sparkes op, når man samtidig fastholder den nuværende ordning i forbindelse med oplysninger om enkeltpersoners private forhold. Nok nedsætter man 80-årsfristen til 75 år, men det kan undre, at regeringen ikke i højere grad vil følge brugernes ønsker om, at 80-årsfristen ændres til at omfatte enkeltoplysninger i stedet for at omfatte hele arkivenheder – en ordning, man med held praktiserer i USA. En sådan ændring vil kræve flere ressourcer, men det ville have været et betydeligt fremskridt.

Desuden må vi også fremhæve den anke, som kommer fra brugerne, at der med denne lov ikke er taget initiativ til at indføre en uafhængig klageinstans. Jeg kan ikke stille mig tilfreds med, at ministeren og forvaltningen påstår, det ikke er nødvendigt, når samtlige hørte brugere hævder det modsatte. Hvis der ikke er grund til at klage, så undrer det naturligvis, at brugernes erfaringer siger det modsatte.

Alt i alt er det en tiltrængt ny arkivlov, vi er blevet præsenteret for, og på den baggrund vil Det Radikale Venstre gerne støtte forslaget, men loven er mere konservativ end liberal.

Til sidst: Ordføreren fra Kristeligt Folkeparti kan ikke være til stede i dag, men jeg har lovet at sige, at de også støtter forslaget med nogenlunde de samme forbehold, som vi har.

Pernille Falcon (EL):

For Enhedslisten er det beklageligt at konstatere, at det nye forslag til arkivlov ikke er blevet den historiske åbning, som ministeren annoncerede, da et tilsvarende forslag blev behandlet i foråret. Forslaget lever ikke tilstrækkeligt op til hverken Enhedslistens eller nutidens krav om åbenhed og tilgængelighed, og det er ikke uden grund, at forslaget har været udsat for en meget massiv kritik fra både forskere og journalister.

Forslaget vægter på væsentlige områder interesserne i statsadministrationen og på det politiske niveau langt højere end brugerinteresserne. Det oplever vi ikke er godt for demokratiet, og vi mener faktisk, at man sagtens burde kunne ændre loven, sådan at man fik skabt en langt større åbenhed, end tilfældet er.

Arkivloven skal efter Enhedslistens opfattelse ændres for at blive det markante fremskridt, der er brug for.

Det, der kunne være en klar forbedring, nemlig at tilgængelighedsfristen bliver nedsat fra 30 til 20 år, bliver udhulet af gummiparagrafferne om fristforlængelser. Hele grundlaget for fristforlængelserne synes vi skal tages op til debat og revision med henblik på en begrænsning, og der bør samtidig sikres en åbenhed omkring kriterierne for grundlaget.

Gummiparagrafferne om fristforlængelse kombineret med den manglende reelle klageadgang synes vi udgør et meget stort problem.

Det er yderligere et problem, at regeringen i finansloven for 2002 fjernede 5,2 mio. kr. til screening og overstregning af personnavne. Det har yderligere forringet mulighederne for åben adgang, og vi mener, at der i den kommende lov bør indarbejdes en bestemmelse om, at der skal afsættes beløb til screening for at sikre den størst mulige åbenhed.

Det er positivt, at både kommunerne og de selskabsdannelser, hvori kommuner og stat indgår, også er omfattet af arkivloven, men vi synes, at det skal laves om til at være en *skal*-bestemmelse i stedet for en *kan*-bestemmelse, og så synes vi til gengæld, at kommunerne skal kompenseres økonomisk, sådan at det ikke er de økonomiske problemer, som gør, at man eventuelt undlader at aflevere.

Vi har jo også nogle betænkeligheder i forhold til brugerbetalingen, som der er lagt op til.

I forhold til spørgsmål om personoplysninger, hvor tilgængelighedsfristen sættes til 75 år, synes vi, det ville være relevant at skelne mellem private, personlige oplysninger og så de op-

lysninger, der knytter sig til funktionen eller embedet.

Vi har de samme betænkeligheder, som hr. Ole Sohn var inde på, at man simpelt hen kan tilbageholde hele arkivpakker i stedet for at gå ind og strege enkeltnavne ud. Det er klart, at det er et ressourcspørgsmål, men vi synes, det er vigtigt, at man får sat ind her.

KL. 16.05

En af de helt store anker for Enhedslistens vedkommende er, at der ikke i lovforslaget er åbnet op for en klageinstans. Vi synes, at der skal være et uvildigt klageråd, eller at der alternativt skal sikres mulighed for, at Tilgængelighedsrådet kan behandle klager. Ellers bliver det reelt ministerierne, der afgør, hvad der skal være åbenhed omkring, og i sidste instans ministeren, der kommer til at fungere som ankeinstansen, som det ligger i lovforslaget. Det synes vi ikke er rimeligt, og det er heller ikke særlig betryggende for en øget åbenhed.

Kulturministeren (Brian Mikkelsen):

Jeg vil godt starte med at sige tak til ordførerne for den overvejende positive modtagelse, som lovforslaget har fået. »Et brette nøk i den rigtige retning«, kunne jeg høre. Jeg synes nu nok, det er et stort skridt i en mere åben retning.

Det er ikke første gang, at Folketinget ser det her lovforslag. Vi debatterede det jo også i sidste samling, og ud fra de bemærkninger og reaktioner, der var også dengang, har jeg ikke fundet anledning til at foretage substantielle ændringer i indholdet af lovforslaget.

Dette er sket for at give tid til en grundig udvalgsbehandling, og for at myndighederne kan få lidt tid til at indrette sig i det nye år. På den måde har vi så gjort det, at vi har skudt ikrafttrædelsesdatoen med et halvt år, så der er altså tid nok til et forløb, som hr. Poul Qvist Jørgensen annoncerede.

Hvordan vil jeg så gribe det an? Jo, jeg mener, at det skal betyde, at det kommer igennem en grundig udvalgsbehandling med de bemærkninger og gode input, der er fra ordførerne. Så må man jo også diskutere de her sager i udvalget, og så må vi løbende overveje, om der er grundlag for ændringer i form af ændringsforslag fra ministeriets side. Der kan jo også komme private ændringsforslag.

Jeg vil godt slå fast, at hovedformålet med lovforslaget er at skabe den størst mulige åbenhed med hensyn til adgangen til de offentlige arkiver, og det sker altså ved, at vi får nedsat fri-

sterne på næsten alle områder for, hvornår arkivmateriale er tilgængeligt for offentligheden.

Med det her lovforslag har regeringen søgt at nå frem til en rimelig afvejning af på den ene side behovet for størst mulig åbenhed – det er regeringen meget interesseret i – og på den anden side, og det synes jeg også at alle ordførere og alle ansvarlige politikere skal være opmærksomme på, beskyttelse af oplysninger, som for en kortere eller længere periode fordrer fortrolighed, ikke mindst af hensyn til den private borger; det ansvar har vi også.

Arkivloven er både en kulturbevaringslov og en del af den øvrige forvaltnings- eller offentlighedslovgivning. Grundlæggende er det min opfattelse, at vi i Danmark har en god arkivlov, som virker efter sin hensigt og sit dobbelte sigte. Med lovforslaget er der ikke foretaget grundlæggende ændringer af strukturen. Man kan snarere sige, at vi har drejet på nogle eksisterende håndtag i retning af større åbenhed.

Hr. Poul Qvist Jørgensen og fru Pernille Falcon nævnte, at der er en del gummiparagraffer i lovforslaget og også, at lovforslaget skulle medføre en højere grad af centralisering.

Jeg vil godt slå fast, at det på ingen måde er intentionen. Der er jo tale om, at vi politisk fastsætter nogle overordnede principper og regler i loven, men vi giver plads til en mere detaljeret bestemmelse om, at bl.a. brugen af arkivmateriale vil kunne fastsættes og fastlægges administrativt, og det er der ikke noget nyt i. Det er der heller ikke i den gældende lovs adskillige bemyndigelser, både til ministeren og til rigsarkivaren, til at fastsætte nærmere regler på området. Der er ikke nogen ændring her fra tidligere til nu.

Med hensyn til vilkårene for brug af arkivmateriale er disse faktisk som noget nyt optaget direkte i loven, men det er i sagens natur ikke muligt at regulere alle forhold i detaljer i loven, og det er og bliver de overordnede principper og rammer, vi som politikere skal beskæftige os med, ellers ville det her lovforslag blive tusind gange så tykt, som det er, og det ville kræve en helt anden form for behandling.

KL. 16.10

Så har der været kommentarer fra flere af ordførerne om nedsættelse af tilgængelighedsfristerne. Først og fremmest er det jo glædeligt at konstatere, at der er bred opbakning til forslaget om nedsættelse af den almindelige tilgængelighedsfrist fra 30 til 20 år, som er et væsentligt skridt i retning af større åbenhed. Det er klart, at

i en overgangsperiode vil den her åbenhed og nedsættelse kræve en ekstra ressourceindsats hos nogle myndigheder. Og Kulturministeriet vil bl.a. gennem Tilgængelighedsudvalget følge udviklingen og overvåge, at eventuelle ressourceproblemer ikke bliver til hinder for, at offentlige forvaltnings dokumenter som hovedregel kan være tilgængelige efter de 20 år.

Nedsættelse af den særlige 80-års-tilgængelighedsfrist for oplysninger, som vedrører enkeltpersoners private forhold, til 75 år har så mindre betydning, fordi rækkevidden så også vil være mindre, og fordi der som hovedregel fortsat vil være tale om, at denne type oplysninger ikke vil være frit tilgængelige for andre inden for den pågældende persons levetid. Det samme gør sig gældende inden for straffesager. Her skal hensynet til den personlige integritet og privatlivets fred veje tungere end åbenhedshensyn.

Men det er jo sådan set forholdene allerede i dag, at der kan søges om dispensation for den lange frist, således at fristen ikke bliver til hinder for, at f.eks. forskere og historikere, som ikke er interesseret i enkeltpersoners skæbne, men i at skildre vores fælles historie, kan få stillet relevant arkivmateriale til rådighed, også selv om det indeholder oplysninger om enkeltpersoners private forhold. Materialet stilles så til rådighed på nogle særlige vilkår, som fastsættes på grundlag af formålet med benyttelsen. Og der har vi netop gjort det for at øge gennemsigtigheden, så nu er de vilkår optaget direkte i loven.

Der er meget få ansøgninger om dispensation, der ikke imødekommes, og i de tilfælde, hvor der må gives afslag, er det sædvanligvis i familieretlige sager, dvs. med henvisning til privatlivets fred.

Jeg synes også, at det i denne sammenhæng er vigtigt at notere, at vi på andre særlige områder som f.eks. statistiske oplysninger har foreslået at nedsætte den nugældende 80-års-frist til 50 år. Vi har her vurderet, at fristerne godt kan sættes ned uden risiko for store menneskelige omkostninger eller for at skade væsentlige samfundsmæssige interesser.

Muligheden for at foretage fristforlængelser til beskyttelse af væsentlige hensyn må naturligvis opretholdes, men der indføres som hovedregel en overgrænse på 60 år, som kun i helt særlige tilfælde vil kunne fraviges.

Hr. Ole Sohn har påpeget et spændende dilemma, nemlig at det kan forekomme ulogisk ikke også at nedsætte afleveringsfristen til 20 år.

Der er også udtrykt bekymring fra hr. Ole Sohn om, at det vil virke som en hæmsko for en intention om større åbenhed.

Sagen er jo, at med den gældende formulering i loven betyder det ikke, at de skal afleveres efter 50 år, eller efter de 30 år. Der står, at de *senest* skal være afleveret, inden de er 30 år gamle, ikke *når* de er 30 år gamle. Og vi kan sådan set sagtens inden for den nuværende formulering i loven tilstræbe, at afleveringsfristen og tilgængelighedsfristen bliver sammenfaldende. Men hvis man laver en fuldstændig kobling, så vil en nedsættelse af afleveringsfristen til 20 år på nuværende tidspunkt være forbundet med en betydelig ekstra ressourceanvendelse, både hos de afleverende myndigheder og hos Statens Arkiver. Og der vil opstå et akut behov for en kraftig forcering af magasinudbygningsplanerne for Statens Arkiver.

Man skal også huske på, at sammenhængen mellem afleveringsfrist og tilgængelighedsfrist jo blev ophævet ved lovændringen i 1997. Derfor vil arkivalierne være tilgængelige for offentligheden, når de er 20 år gamle, også selv om de ikke er afleveret til et arkiv. Så de *er* tilgængelige. Men det er klart, at det kan opleves som mere besværligt at skulle få fat i materialet fra en myndighed i stedet for, at det ligger ordnet og samlet hos Statens Arkiver.

Derfor vil jeg da gerne tilkendegive her til hr. Ole Sohn, at jeg gerne vil prøve at arbejde for, at tilgængelighedsfristen og afleveringsfristen i praksis så vidt muligt bliver sammenfaldende.

I foråret diskuterede vi også oprettelsen af et ankenævn. Det har flere ordførere påpeget: hr. Poul Qvist Jørgensen, hr. Ole Sohn, hr. Naser Khader og fru Pernille Falcon. Hvorfor vælger vi så ikke bare at oprette et ankenævn til prøvelse af afslag på ansøgninger om dispensation? Det vil jeg ikke gøre, fordi jeg synes, at det er vigtigt – det synes regeringen – at fastholde det politiske ansvar for praksis på området, men vi vælger at videreføre et udvalg, som overvåger myndighedernes praksis på tilgængelighedsområdet, altså Tilgængelighedsudvalget. Og vi udvider udvalgets kompetence til også at omfatte kommunernes praksis på tilgængelighedsområdet.

Kl. 16.15

Rigsarkivarens årlige rapporter til Tilgængelighedsudvalget og den løbende dialog mellem udvalget og rigsarkivaren er i høj grad med til at sikre gennemsigtighed i forvaltningen og efter-

levelse af den politiske intention om størst mulig åbenhed.

Det er også nu blevet almindelig praksis, at Tilgængelighedsudvalgets beretninger sendes til orientering til Kulturudvalget med oplysninger om de foranstaltninger, som beretningerne har givet anledning til.

Endelig synes der ikke – som hr. Kim Andersen også har været inde på – at være det store behov for at udvide de nuværende klagemuligheder ved et ankenævns, fordi der kun i knap 4 pct. af samtlige adgangssager i perioden 1998-2001 blev givet afslag på adgang – og igen i langt hovedparten af tilfældene af hensyn til privatlivets fred.

Der var overvejende positive kommentarer og tilslutning til forslaget fra hr. Kim Andersen, fru Carina Christensen og fru Louise Frevert.

Fru Louise Frevert nævnte også et spørgsmål omkring de lokale private arkiver, og det må vi jo tænke os om med. Sagen er jo, at arkivloven ikke i dag regulerer den virksomhed, som finder sted i institutioner uden for de offentlige arkiver.

Jeg er helt enig i, at der foregår et meget værdifuldt arbejde i de mange lokale private arkivinstitutter rundt omkring i landet, men jeg mener også, at den lokale forankring, styring og finansiering fortsat må være afgørende.

Sagen er jo, at Statens Arkivers indsamling og bevaring af private arkivalier er reguleret af arkivloven, og gennem Privatarkivudvalget udfoldes en betydelig samarbejds- og koordinationsvirksomhed på området.

Jeg synes derfor stadig væk ikke, at der er anledning til i loven at regulere den virksomhed, som finder sted i offentlige eller private institutioner uden for de offentlige arkiver, men grundlaget for Privatarkivudvalget opretholdes.

Med de ord vil jeg sige mange tak for de rigtig mange gode bemærkninger, som lover godt for en grundig og velvillig udvalgsbehandling.

(Kort bemærkning).

Poul Qvist Jørgensen (S):

Jeg føler mig egentlig kaldet til at takke ministeren for en helt anderledes tone end den, jeg erindrings mig fra første gang, vi havde den her debat i foråret. Tak for det.

Men der er lige et enkelt område, hvor jeg godt vil prøve én gang til, og det er naturligvis spørgsmålet omkring ankeproblematikken.

En eller anden klog, gammel politiker lærte mig engang, at den største politiske kunst er kunne at tælle til 90. Og jeg kunne egentlig godt

sådan sigende spørge: Er det nu ikke også en særlig kunst for en minister at høre efter og tælle og regne sammen og få fat i den lille, røde regnebog? Jeg tror ikke engang, man behøver regnebogen for at kunne tælle til 90 eller i hvert fald meget tæt derved, hr. minister, når det lige præcis gælder ankeproblematikken. Nu må jeg jo ikke sådan tale meget direkte her, men jeg tror, at jeg vil sige til ministeren, at her har ministeren en virkelig chance.

(Kort bemærkning).

Ole Sohn (SF):

Jeg vil gerne kvittere for ministerens besvarelse og også for imødekommenhed over for dele af de indvendinger og gode ideer, vi er kommet med.

Jeg vil godt lige sige omkring det der med sammenhængen mellem tilgængelighedsfrist og afleveringsfrist, at det tror jeg er lidt afgørende.

Jeg kom til at tænke på min kollega, hr. Aage Frandsen, som jo har erfaring inden for undervisningsverdenen. Han siger, at hvis man giver eleverne en stil for og siger: I skal aflevere den senest på fredag, så afleverer de den jo ikke om mandagen – så kommer den jo først om fredagen.

Derfor tror jeg, det er meget klogt, også sådan af pædagogiske grunde over for myndighederne, at der er den parallelitet. Så kan vi diskutere, om det har noget med magasinproblemer at gøre og et nyt rigsarkiv. Hvis det har det, så står vi fuldstændig til rådighed med henblik på at finde en god løsning på det.

Kl. 16.20

Men jeg vil sige, at jeg er enig med hr. Poul Qvist Jørgensen i, at vi skal bore lidt mere i det her med ankeinstansen. Det skal ikke gøres til et stort konflikt punkt, men vi mener faktisk, at det er lidt afgørende, og det synes jeg vi skal bruge lidt tid på under udvalgsbehandlingen.

Ellers vil jeg gerne takke ministeren for hans imødekommenhed.

Kulturministeren (Brian Mikkelsen):

Jamen vi må jo tage diskussionen om ankenævnet i udvalget. Jeg kan konstatere, at der er et flertal, der fastholder den praksis, som man også havde under den tidligere regering, og det flertal har jeg i hvert fald indtil videre ikke hørt modsagt. Men vi må jo diskutere det under udvalgsbehandlingen.

Til hr. Ole Sohns bemærkninger vil jeg godt gentage fra min replik før, at jeg godt vil arbejde

for, at man i praksis har et sammenfald. Jeg kan godt se, at der kan være et problem. Omvendt er det et relativt lille, praktisk problem, for man har stadig væk adgangen, og så må vi prøve at se, om vi kan lette adgangen i de tilfælde, hvor det ikke er tilgængeligt, så vi sørger for, at man får lettere adgang til det hos de offentlige myndigheder.

Lad os prøve at kigge på, om man kan gøre det lidt lettere, det kan godt være, at der er et lille problem. Af ressourcemæssige og andre årsager synes jeg ikke, vi skal ændre ved afleveringsfristens forskel fra tilgængelighedsfristen, men lad os prøve at kigge på det under udvalgsbehandlingen.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Tredje næstformand (Kaj Ikkast):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 19:

Forslag til lov om ændring af ophavsretsloven. (Gennemførelse af infosoc-direktivet, nye aftalicenser m.v.).

Af kulturministeren (Brian Mikkelsen).
(Fremsat 2/10 2002).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Kim Andersen (V):

Lovforslaget her lægger op til en harmonisering af EU-landenes lovgivning om ophavsret og ophavsretsbeslægtede rettigheder. Det sker via en tilpasning af den nuværende ophavsretslov, så den kommer i overensstemmelse med infosoc-direktivet. Direktivet sigter på at udnytte de nye digitale muligheder, som informationssamfundet byder på, og direktivet fastlægger således fælles spilleregler på ophavsretsområdet inden

for EU. Det er derfor et vigtigt direktiv, som vi gerne skal have gennemført inden udgangen af det her år.

Der er en række ændringer i forhold til den nuværende lovgivning. Et af hovedelementerne i infosoc-direktivet er spørgsmålet om spredningsretten, hvor vi er nødt til at udskifte princippet om international konsumtion og i stedet indføre en regel om regional konsumtion. Ifølge den danske ophavsretslov har man ellers hidtil frit kunnet videresælge kulturprodukter i form af dvd'er, cd'er, bøger m.v., ligegyldigt hvor produkterne stammer fra. Med vedtagelsen af den nye lov bliver det ikke muligt for f.eks. en boghandler at videresælge eksemplarer af bøger, han har købt i USA. I fremtiden bliver det kun muligt at videresælge kulturprodukter, der er købt inden for EØS-området.

Jeg er ikke begejstret for den begrænsning i den almindelige frihandel, men vi må fra dansk side tage til efterretning, at vi her er kommet i mindretal inden for EU. Et tæt samarbejde betyder også en gang imellem, at man ikke altid kan få sin vilje. Jeg har noteret mig, at kulturministeren og også økonomi- og erhvervsministeren vil arbejde på at få disse forhold ændret i EU-regi, og det kan jeg fuldt ud støtte.

Direktivet består desuden af en række regler om beskyttelse af tekniske foranstaltninger, elektroniske oplysninger og rettighedsforvaltning. Disse regler udmønter sig i praksis i f.eks. kopispærringer og anden form for beskyttelse af værker. Det er her, der virkelig er noget nyskabende i lovforslaget. Vi har jo set, at nogle pladeselskaber er gået i gang med at beskytte cd'er på teknisk vis, og filmselskaberne vil sikkert snart følge efter. Det er egentlig en meget fornuftig udvikling, det er den eneste måde, rettighedshaverne kan forhindre den kopiering, der finder sted, på. Producenter og udgivere skal jo have mulighed for at tjene penge på deres produkter, og meget tyder på, at de så også er nødt til at anvende de tekniske foranstaltninger, vi her taler om.

Det er også sådan i dag, at vi har den, havde jeg nær sagt, famøse blankbåndsortering, hvor Copy-Dan opkræver en slags afgift på blanke cd'er, videobånd osv.

Kl. 16.25

Det er rimeligt nok, at rettighedshaverne på den måde får kompensation for den ulovlige hjemmekopiering, men hvis rettighedshaverne via kopispærring kan etablere direkte betalings-